

Yardım etmiyor, ettiriliyor!

Yedinci Lem'a

Bakınız! Aktar-ı semavat ve arz sahifeleri üstünde hâtem-i ehadiyet görüldüğü gibi kâinatın heyet-i mecmuasının büyük sahifesi üzerinde de pek vâzih bir surette hâtem-i tevhid görünmektedir.

Evet, bu âlem pek muhteşem bir saray veya muntazam bir fabrika veya mükemmel bir şehirdir. Bu fabrika-i kâinatın eczası, efradı ve envai, âlât ve edevatı arasında hakîmane bir muarefe ve tanışmak ve dostane bir mükâleme ve konuşmak ve pek kerîmane bir muavenet ve yardımlaşmak vardır ki kemal-i süratle pek uzun mesafelerden birbirinin savtını işitir ve ihtiyacını görür gibi derhal imdadına yetişir, ihtiyacını def'eder.

Evet, semadaki ecream ve yıldızların birbirine ve arza verdikleri ziya, hararet, bilhassa arza yaptıkları sair yardımlarını görüyorsunuz. Ve keza bulut ile arz arasında cereyan eden su alışverişine bakınız ki arz, suyu buhar şeklinde buluta veriyor, bulut da kendi fabrikalarında lâzım gelen ameliyatı yaptıktan sonra buz, kar, yağmur şeklinde iade ediyor. Sanki o camid cirmeler, lisan-ı halleriyle telsiz telgraf gibi birbiriyle konuşur ve yekdiğerine arz-ı ihtiyaç ediyorlar. Bilhassa bütün o ecream âdeta el ele vermiş gibi kemal-i ciddiyetle zevi'l-hayata lâzım olan şeyleri tedarik etmek hizmetinde sa'y ediyorlar ve bir Müdebbir'in emrine bağlı olup bir gayeye teveccüh ediyorlar.

Evet, şu teavün kanununa ittibaen şems, kamer, gece ve gündüz, yaz ve kış taraflarından yapılan yardımlar sayesinde, şu hayvanların erzakını yetiştiren nebatat izn-i ilahî ile meydana gelir. Hayvanat da emr-i Rabbanî ile beşerin ihtiyacatını yerine getirir. Bal arısıyla ipek böceğinin insanlara yaptıkları yardımlar, bu davayı ispat eder.

Evet, bu gibi eşya-yı camidenin yekdiğerine yaptıkları şu yardımlar, pek aşikâr bir delildir ki onlar kerîm bir Müdebbir'in hademesi ve amelesi olup onun emri ile izni ile iş görürler.